

## PĀRSKATS PAR IEPAKOJUMA UN IEPAKOJUMA ATKRITUMU REGULAS AISPRIEŠĀNU 2023. GADĀ

Sākoties 2024. g., iepakojuma nozares galvenā aktualitāte ir jaunās likumdošanas prasības, un, lai palīdzētu izsekot priekšlikumu veidošanās gaitai, šeit apkopoti Eiropā publicētie materiāli par Iepakojuma un iepakojuma atkritumu regulu (PPWR).

2022. gada nogalē Eiropas Komisija (EK) kā priekšlikumu prezentēja Iepakojuma un iepakojuma atkritumu regulas projektu. Mērķis: aizstāt pašreizējo direktīvu, nosakot visa iepakojuma otrreizēju pārstrādi, līdz minimumam samazinot bažas izraisošo vielu (piemēram, kaitīgo ķīmisko vielu) daudzumu, kā arī uzlabot patērētājiem pieejamo informāciju, nosakot marķēšanas prasības.

Priekšlikumi noteica: 1/ ierobežojumus noteiktiem vienreizējās lietošanas iepakojuma veidiem, 2/ ka uzņēmējiem jāsamazina izlietotā iepakojuma daudzums, 3/ saistošus atkārtotas izmantošanas mērķus. Iepakojums jāsavāc, jāšķiro un jāpārstrādā atbilstoši augstiem standartiem, kā arī jāievieš atkritumu apsaimniekošanas noteikumi un paplašinātas ražotāja atbildības (RAS) shēmas — tas viss, neapdraudot jau esošās sistēmas.

2023. g. sākās ar jauno priekšlikumu iesniegšanu ES Parlamentam un Padomei un 27 dalībvalstīm, lai panāktu vienprātību un iespēju pārskatīt gada garumā. Apspriešanas gaita:

FEBRUĀRIS – *Dzērienu kartona un vides alianse (ACE)* aicināja iekļaut 90 % obligāto savākšanas mērķi, lai nodrošinātu, ka visas dzērienu kartona pakas līdz 2035. g. var pārstrādāt saskaņā ar jaunajiem noteikumiem. Lai gan ierosinātais tiesību akts noteica 10 % otrreizējās pārstrādes satura mērķi kontaktjutīgam iepakojumam līdz 2030. g. (līdz 2040. g. rādītājs sasniedz 50 %), ACE neuzskatīja, ka vēl ir pieejams pietiekami daudz augstas kvalitātes otrreizējās pārstrādes iespēju, lai sasniegtu mērķus. ACE brīdināja, ka vērīgā mērķu sasniegšana jebkurā gadījumā pasliktinātu pārstrādāto materiālu pieejamību tirgū, un izvirzīja alternatīvu ieviest līdzvērtīgu mērķi attiecībā uz bioloģiski ražotām un atjaunojamām plastmasām, tādējādi mazinot pieprasījumu pēc neilgtspējīgiem materiāliem.

Tikmēr izveidojās *European Reusable Alliance (New ERA)*, kas pauda gandarījumu par priekšlikumu palielināt atkārtotu izmantošanu un uzpildīšanu un iekļaut mērķus dažādiem produktiem un tirgiem; tomēr ERA mudināja arī politikas izvirzīt augstākas prasības, pamatojoties uz labas prakses piemēriem. Oriols Segarra, New ERA sekretārs: "Priekšlikums ir lieliska iespēja izveidot apstākļus atkārtoti lietojama iepakojuma ieviešanai un paātrināt infrastruktūras attīstību, kas nepieciešama, lai veidotu stabilu, rentablu un videi draudzīgu atkārtotas izmantošanas sistēmas".

Savukārt *Tata Steel* Nīderlandes iepakojuma tirdzniecības nodaļas tirdzniecības direktors Luks Brantjess, arī *Eiropas Iepakojuma tērauda ražotāju asociācijas (APEAL)* prezidents, komentēja: "Lai pareizi organizētu aprites ekonomiku, iepakojums jāveido tāds, lai tas būtu ekonomiski pārstrādājams, bet arī līdz 2030.g. būtu jāiekļauj minimālo pārstrādājamības kritēriju ieviešana visam iepakojumam, kas laists tirgū, nodrošinot vienlīdzīgu konkurences apstākļus visiem materiāliem. Esmu gandarīts, ka tiek ierosināti obligātie otrreizējās pārstrādes satura mērķi, lai veicinātu noteiktu otrreizējās pārstrādes materiālu izmantošanu ar zemu pieprasījumu, nevis tādiem materiāliem kā tērauds, ko jau pietiekoši pārstrādā. Jāatzīmē, ka pieprasījums pēc lūžņiem jau pārsniedz piedāvājumu."

Mets Tudbols, ICIS nodaļas *Recycling* vecākais redaktors, norādījis, ka juridiskā teksta nenoteiktība ietekmēs turpmākos ieguldījumus uz ilgtspējību orientētās izstrādēs, piemēram, atkārtotas izmantošanas sistēmās vai ķīmiskajā pārstrādē. Viņš informēja, ka ikgadējā *Petcore* konferencē EK pārstāvjiem neizdevās izgaismot ķīmiskās pārstrādes stāvokli.

Marko den Brugenkate, *Plastics Europe* prezidents un *Dow* komerciālais viceprezidents *Packaging & Specialty Plastics EMEA*, izteicās, ka *Dow* rudenī nevarēs pieņemt galīgo lēmumu par investīcijām 300 miljonu EUR vērtībā Eiropā, ja ķīmiski pārstrādātos materiālus neieskaitīs obligātajos mērķos.

M.Tudbols atzīmēja, ka EK nereaģē uz "aizvien vairāk neapmierinātajiem" nozares dalībniekiem, kuri aicina pārskatīt likumdošanas pasākumus, un apgalvoja, ka "ātrums var radīt lielas problēmas īstenošanai, pārskatot pašreizējos noteikumus, tāpat arī dodot nozarei maz laika, lai saprastu un sagatavotos milzīgām izmaiņām, kas to būtiski ietekmēs".

Izabella Šmita un Martins Engelmans no *Vācijas Plastmasas iepakojuma asociācijas*, komentējot iespējamās likumdošanas uzlabojumus, norādīja, ka projektam ir potenciāls veicināt ilgtspējīgu pārveidi, taču tas satur "ievērojamus ekonomiskos un ekoloģiskos riskus nepareiziem lēmumiem, kas būs jālabo likumdošanas procesā". Vēl kritika bija vērsta uz plastmasu diskrimināciju 22. un 26. pantā. Šmita un Engelmans minēja piemērus par atkārtotas izmantošanas kvotām, kas attiecas tikai uz plastmasas iepakojumu, bez skaidra pamatojuma un bez līdzīgiem ekvivalentiem citiem materiāliem. Tas varētu radīt "nepilnības", kas ļautu "izvairīties" no neregulēta vienreizlietojama iepakojuma, kas izgatavots no alternatīviem materiāliem. Lai novērstu, asociācijas pārstāvji ieteica neselektīviem vienreizējās lietošanas iepakojuma aizliegumiem un atkārtotas izmantošanas prasībām ieviest visos produktos un segmentos, nenošķirot iepakojuma formātus vai materiālus. Viņi norādīja, ka PPWR būtu jānovērš valstu aizliegumu un noteikumu "pieaugošais savārstājums", izveidojot saskaņotu sistēmu, kas, pēc viņu domām, racionalizētu pāreju uz ES mēroga aprites ekonomiku ar apjomradītiem ietaupījumiem un aizsardzības pasākumiem iekšējam tirgum.

Projektā noteikts arī mērķis līdz 2040. g. samazināt iepakojuma atkritumu patēriņu uz 1 iedzīvotāju par 15 % salīdzinot ar 2018. g. Šmits un Engelmans cerēja, ka centieni "atvieglot" iepakojuma dizainu un samazināt tā apjomu atbilst tukšās vietas ierobežojumiem ārējam, transporta un e-komercijas iepakojumam un saglabājot iepakojuma funkcionalitāti visu šo izmaiņu laikā, vajadzētu palīdzēt sasniegt mērķi.

**MARTĀ** notika seminārs "Sagatavojaties jaunajai Iepakojuma un iepakojuma atkritumu regulai" ar *Dow, Mars, Amcor* ekspertu grupas dalību par tiesību aktiem plastmasas iepakojuma nozares dalībniekiem un, kā nepieciešamās izmaiņas atspoguļotos uz iepakojumu un ko varētu darīt, lai sagatavotos jauno noteikumu ieviešanai.

Sekoja arī paziņojums no *Eiropas viesmīlības un dzērienu nozares koalīcijas*, kas norādīja, ka EK veiktais ietekmes novērtējums "nav pietiekami stingrs, un tam nepieciešami papildus skaidrojums", tostarp taustāmi pierādījumi, ka priekšlikumiem būs pozitīvā ietekme. Piekrītot koncepcijai par pāreju uz atkārtotas izmantošanas shēmām, tā bija skeptiska, ka Regulā nav atzīta patērētāju iesaistīšanās vai pasākumi, ko varētu veikt, lai palielinātu pozitīvu priekšstatu. Līdztekus kritikai par regulas izpildes ātrumu, koalīcija atgriezās pieejai "viens izmērs der visiem" – vienlaikus ieviest atkārtotas izmantošanas likumus katrā dalībvalstī, nozarē, produktu kategorijā un sistēmā. Tika izteiktas bažas, ka šī metode apturēs vai pilnībā apturēs investīcijas otrreizējās pārstrādes tehnoloģijās arī gadījumos, kad vienreizlietojamie risinājumi labāk kalpotu cīņai pret iepakojuma atkritumiem.

Turklāt nebija pamatojuma ar atbilstošiem faktiem un skaitļiem, bet gan ar "nepamatotiem ES apkopotiem skaitļiem", kas nav sadalīti pēc valsts, produktu kategorijas vai atkārtotas izmantošanas risinājuma. *PwC* un *Carbon Trust* aprēķinātie skaitļi bija pretrunā aplēstajām izmaksām un oglekļa ietaupījumam, kas saistīts ar cirkulārās atkārtotas izmantošanas sistēmām, piemēram, depozīta atgriešanas shēmām (DRS) un atkārtoti uzpildāmām precēm, kas apšaubīja EK datus.

*Copa-Cogeca, Freshfel Europe, Europatat* paziņojumā nosodīti PPWR aizliegumi iepakot augļus un dārzeņus, kas sver mazāk par 1,5 kg, un norādīts, ka pasākums ir pretrunā esošajām aprites cikla analīzēm un materiālu izmantojumam, jo uzņēmumi kā iespējamo neveiksmi min saīsinātu glabāšanas laiku, higiēnas riskus un palielinātu pārtikas izšķērdēšanu. Plašāku aizliegumu vietā paziņojumā uzsvērta nevajadzīga iepakojuma samazināšana, pāreja uz pārstrādātiem, noārdāmiem un kompostējamiem materiāliem atbilstošā kontekstā un iepakojuma savākšanas, šķirošanas un pārstrādes pārvaldības uzlabošana valsts mērogā. Tika ieteikti arī niansētāki stimuli un stratēģijas dzīves ekoloģiskajam marķējumam.

Papildus šiem ierosinājumiem vēl viens starpnozaru paziņojums vērsa EK un dalībvalstis uz masas līdzsvaru — pieeju, ko jau izmanto, lai izsekotu materiālu raksturlielumus ilgtspējīgas mežsaimniecības un godīgas tirdzniecības kakao un šokolādes vērtību ķēdēs kā saskaņotas izstrādes metodi, aprēķinot pārstrādāta satura ieviešanu plastmasā visā ES. Parakstītāji mudināja politiķus noteikt skaidru laika grafiku, kad un kā tiks ieviesta masas līdzsvara uzraudzības ķēde, lai sasniegtu ES klimata mērķus. Viņi ieteica izveidot no degvielas patēriņa atbrīvotu, saskaņotu aprēķinu un verifikācijas metodi ar trešās puses verifikāciju un sertifikāciju, kas, viņuprāt, nodrošinātu patērētāju uzticību un saderību ar ķīmiskās pārstrādes iespējām.

Izskatās, ka masas bilances uzraudzības ķēdes pārņemšana 2023. g. deva dalībvalstīm iespēju plānot, finansēt, nodrošināt atļaujas un būvēt nepieciešamās pārstrādes vienības un infrastruktūru, lai līdz 2030.g. vai 2040. g. sasniegtu mērķus attiecībā uz plastmasas pārstrādes saturu.

**APRĪLĪ** Eiropas Liberāļu un demokrātu alianses (ALDE) deputāti izteica iebildes pret atkārtoti lietojamu materiālu ieviešanu restorānos, kas varētu palielināt gan ūdens izšķērdēšanu, gan oglekļa emisijas.

Pārstāvis no publiskā un privātā sektora ekspertu grupas Johans Auriks (*Kearney*) atzīmēja, ka tiesību aktu pamatošana pierādījumos ir svarīgs faktors, lai veiktu jēgpilnus pasākumus ilgtspējības virzienā un aizsargātu ieguldījumus attiecīgajā infrastruktūrā. Viņš brīdināja, ka daudzi MVU, uz kuriem attiecas priekšlikumi, ir neatkarīgi un tiem trūkst resursu, lai efektīvi īstenotu noteikumus, kas varētu izraisīt plastmasas atkritumu pieaugumu par 1500 % un, ņemot vērā nepieciešamo loģistiku un oglekļa emisiju pieaugumu. "Ir ļoti svarīgi, lai būtu pareizā metrika un pareizais risinājumu kopums, kas nodrošina veiksmīgu elastību šajā nozarē. Izstrādājiet tiesību aktus tā, lai varētu sasniegt dažādus ceļus un izvēlēties dažādas nozares un tirgus. Ir jābūt samērīgiem risinājumiem, lai ieguldītu ilgtermiņā."

Viens no nozares līderiem, kurš sniedza komentāru *Packaging Europe*, Joan Marc Simón, *Zero Waste Europe* direktors, paskaidroja, ka PPWR jābūt materiālu neitrālai un jācenšas panākt maksimālu iepakojuma cirkularitāti Eiropā. PPWR projektā teikts, ka priekšlikumi attiecas uz materiāliem ar vislielāko oglekļa emisiju, piemēram, vienreiz lietojamo stiklu, nepārkāpjot materiālu drošību un cirkularitāti robežas. "Jaunie tiesību akti ir pareizi, lai ietekmētu tendenci palielināt iepakojuma atkritumu veidošanos un plastmasas piesārņojumu, koncentrējoties uz novēršanu un atkārtotu izmantošanu un nodrošinot, ka kvalitatīva pārstrāde kļūst par realitāti," sacīja Simons. "Novēršanas un atkārtotas izmantošanas mērķi veido pamatu pašreizējās tendences maiņai, kas jāstiprina. Pašreizējais priekšlikums pilnībā neatbilst Parīzes klimata nolīgumam, jo lielākā daļa materiālu pārsniedz pieejamo oglekļa budžetu. Neatkarīgi no tā, vai iepakojums ir atkārtoti vai vienreiz lietojams, jaunajam tiesību aktam jānodrošina, lai abas iespējas būtu pēc iespējas efektīvākas. Tāpēc atkārtotas izmantošanas mērķi jāpapildina ar pareizajiem kritērijiem un prasībām, lai jaunā infrastruktūra tiktu veidota iekļaujošā veidā. Lai nodrošinātu minimālu aprites pakāpi, vienreiz lietojamais iepakojums jāsavāc vismaz 90 % apmērā, tam jābūt: 1/ augstam otrreizējās pārstrādes saturam, 2/ drošam lietošanai un pārstrādei, 3/ pieņemamam oglekļa pēdas nospiedumam."

Savukārt Treisija Satona, konsultante un *Root* dibinātāja: "Man ir daži jautājumi par pārstrādājamības kritēriju. Ja definējam, ka iepakojums ir plaši pārstrādājams izmantojot vismodernāko pārstrādi, tad tā ir diezgan augsta latiņa. Cik % no Eiropas ir nodrošināta vismodernākā otrreizējā pārstrāde, un kā tas būs saistīts ar direktīvas definīcijām, salīdzinot ar to, ko redz patērētājs vai lietotājs? Tāpēc domāju, ka definīcijas, ko apstiprinās, būs diezgan svarīgas."

*Ellen MacArthur Foundation* vecākais politikas vadītājs Karstens Vačholcs apstiprināja atkārtotas izmantošanas pienākumu ieviešanu dažiem transporta un dzērienu iepakojumiem, cerot, ka šādi noteikumi būs arī citās nozarēs, piemēram, mājas un personīgās higiēnas preces nākotnē.

EUROPEN ģenerālsēkretāre Frančeska Sicilliano Stīvensa uzsvēra, ka iepakojuma nozare jau veikusi pasākumus, lai uzlabotu pārstrādājamību, un vēlas, lai EK iekļautu šo darbu savās *Design for Recycling* vadlīnijās. "Ir skaidrs, ka bez dažiem obligātajiem savākšanas mērķiem mēs neredzēsīm, ka pārstrāde notiek lielā mērogā. Nedomāju, ka tas ienācis likumdevēju prātos, jo, ja mēs nopietni nepalielināsim savākšanu, tad līdz 2025. g. tirgū varētu nebūt daudz iepakojuma. Un pats priekšlikums daudz neko nedod. Tas neievieš obligātus savākšanas mērķus dažādiem iepakojuma veidiem, lai gan dažu veidu savākšana būtībā nav nekur."

**MAIJĀ** saasinājās dažādi viedokļi par PPWR. Vēstulē, ko parakstīja vairāk kā 120 iepakojuma nozares asociācijas, tika izteikti brīdinājumi, ka iepakojuma aizliegumi, atkārtotas izmantošanas un otrreizējās pārstrādes satura mērķi un marķēšanas prasības ir radījuši šķēršļus iekšējā tirgū, apdraudējuši apjomradītus ietaupījumus un novirzījuši gan investīcijas, gan pētniecību un attīstību. Parakstītāji apgalvoja, ka, lai optimizētu iepakojuma materiālu un iepakotu preču brīvu apriti visā kontinentā, ir nepieciešams spēcīgs vienotais tirgus. Spēcīgs otrreizējais tirgus tika ieteikts kā līdzeklis, kas veicinātu aprites un apjomradītus ietaupījumus, tādējādi veicinot Eiropas zaļo pāreju un globālo konkurētspēju. Tomēr parakstītāji brīdināja par sadrumstalotu ES tirgu un valstu iepakojuma tiesību aktu "saplāksnēm", baidoties par papildus spriedzes rašanos.

185 investoru (pārstāvēt kop.aktīvus 10 triljonus USD) kopīgā paziņojumā aicināja nozares dalībniekus apvienoties pret plastmasas samazināšanas politiku, piemēram, PPWR, nevis lobēt pret to, un kopā ar Arturu van Mansveltu, *Achmea Investment Management* speciālistu, aprakstīja profilaksi un atkārtotu izmantošanu kā "iespēju būt daļai no risinājuma".

Savukārt *Atjaunojamā oglekļa iniciatīva* (RCI) publicēja dokumentu, akcentējot, ka ar PPWR tiek veicināts papildu atjaunojamo energoresursu mērķis. Tas nozīmē, ka iepakojumā izmantos bio- un CO2 bāzes izejvielas, palielinot gan biomasas, gan tiešas oglekļa uztveršanas un izmantošanas potenciālu. RCI paredz siltumnīcefekta gāzu emisiju samazināšanos un papildu iespējas iepakojuma ražotājiem, meklējot ilgtspējīgākus risinājumus. Tika mudināts turpmāk atbalstīt depolimerizāciju, gazifikāciju, pirolīzi u.c. progresīvus otrreizējās pārstrādes procesus, tādējādi noslēdzot polimēru, monomēru un molekulu cilpas no mehāniskās pārstrādes procesiem.

Kopumā pozitīvi novērtēts ļoti vieglo plastmasas iepirkumu maisiņu, augļu un dārzeņu lipīgo etiķešu un dažu veidu tējas un kafijas iepakojumu kompostējamības noteikšanu bioloģisko atkritumu apstrādes iekārtās. RCI saista šo mērķi ar zinātniskiem pētījumiem par bioloģiskās noārdīšanās un kompostēšanas "patieso ietekmi uz vidi" un iesaka to iekļaut ES tiesību aktos.

**JŪNIJĀ** *Metsä Group* klimata un aprites ekonomikas viceprezidente Maija Pohjakallio un *Metsä Spring* projektu viceprezidents Jarkko Tuominens izteica savu viedokli par PPWR pārskatīšanu. Ražotājus mulsināja materiālu un iepakojuma risinājumu definīcijas un klasifikācija, kas īpaši apdraudētu jaunuzņēmumus. Viņi skaidroja, ka jaunāki, mazāki uzņēmumi ir pakļauti lielākam riskam, ja tie turpinātu investēt produktu izstrādē strauji mainīgajā juridiskajā vidē, ņemot vērā nenoteiktību, ka viņu produkti pat atbilst galīgajam rezultātam. Atzinīgi novērtējot priekšlikuma koncentrēšanos uz izlietotā iepakojuma samazināšanu, Pohjakallio un Tuominens nebija tik pārliecināti, ka priekšlikumā prioritāte tiek piešķirta atkārtotai izmantošanai nevis pārstrādei. Aprītei nav universāla risinājuma, viņi uzsvēra, un, viņuprāt, priekšlikumā šīs nianse nav.

Piemēram, bija paredzēts, ka atkārtoti lietojamā iepakojuma vispārēja ieviešana restorānos mudinās ražotājus izmantot tradicionālos, fosilās izcelsmes materiālus, lai sasniegtu atkārtotas izmantošanas mērķus. Tomēr atkārtoti lietojamais iepakojums prasa arī papildu enerģijas patēriņu mazgāšanas procesos, kas pēc tam varētu prasīt mazgāšanas un sagatavošanas iekārtu izbūvi uz vietas, un galu galā šo ieguldījumu atmaksāšanās atkarīga no patērētājiem.

**JŪLIJĀ** *Packaging Europe* sniedza *Reloop*, *Zero Waste Europe*, *Eiropas Konteineru stikla federācijas* (FEVE) viedokļus par atkārtoti lietojamo stiklu, kā arī par vienreiz lietojamā stikla savākšanas, šķirošanas un pārstrādes sistēmām. Iedarbinot PPWR ieviešanu esošajā saturā, strauji pieaugtu vienreiz lietojamā stikla daudzums, ko pienācīgi nepārstrādātu, jo materiāls netiktu pakļauts obligātai metāla un plastmasas dzērienu iepakojuma apstrādes procesam. Organizācijas izteica ierosinājumu par "pakāpenisku pāreju" no vienreiz lietojamā stikla uz atkārtoti lietojamām alternatīvām. *Reloop* un *Zero Waste Europe* rekomendēja materiāliem specifiskus atkritumu novēršanas apakšmērķus, koncentrējoties uz pārmērīgas stikla ražošanas novēršanu un atkārtotas izmantošanas veicināšanu. Būtu jāievieš arī jauni dizaina standarti stiklam. Tas attiektos uz vismaz 65 % no iepakojuma dalībvalsts tirgū laikposmā no 2030.-2039. g., kas būtu otrreizēji pārstrādāts materiāls, kas pieaugtu līdz 85 % no 2040. g.

Tomēr FEVE kritizēja *Reloop* un *Zero Waste Europe* apgalvojumu, ka PPWR dod stiklam "brīvo caurlaidi", apgalvojot, ka Eiropas stikla ražošana jau darbojas saskaņā ar aprites modeli. Tā uzskatīja, ka citu uzņēmumu ieteiktajos pasākumos nav ņemta vērā slēgtā cikla pārstrāde, pārtikas kvalitātes saglabāšana un vielu, kas nonāk saskarē ar pārtiku, migrācija no materiāliem. Tā vietā FEVE ierosināja 90 % savākšanas līmeni, 100 % otrreizējo pārstrādi visiem ES tirgū esošajiem stikla iepakojumiem līdz 2030. g. un atkārtoti lietojama iepakojuma ieviešanu kā papildu risinājumu vienreizējai lietošanai.

**AUGUSTĀ**, gaidot EP balsojums par PPWR 20.IX, Nīls Osments, NOA rīkotājdirektors, atzīmēja, ka Eiropas politiķi koncentrējas uz plastmasas un papīra iepakojuma atkārtotu izmantošanu kā līdzekli ražošanas samazināšanai energoefektīvā veidā, taču tā ne vienmēr ir realitāte. Viņš paskaidroja, ka gofrētais iepakojums vienkārši nav pietiekami izturīgs, lai izturētu daudzus ciklus, un materiāla pārstrādājāmība ir labi zināma. Jāatzīmē, ka vairāk kā 3/4 no Eiropā izmantotā gofrētā kartona ir saražots no pārstrādāta papīra un kartona. Attiecībā uz plastmasu Osments norādīja, ka atkārtoti lietojamiem risinājumiem, piemēram, atgriežamiem konteineriem, pēc katras lietošanas reizes ir nepieciešams augstas temperatūras ūdens un līdz ar to arī enerģija, radot jautājumus par patieso CO2 vai ūdens ietaupījumu. Atkārtoti lietojamām sistēmām "nepieciešami lieli sākotnējie ieguldījumi konteineru krājumos, mazgāšanā, savākšanā, glabāšanā, transportēšanas un izplatīšanas iekārtās" — tās vienmēr ir jāpapildina, lai konteineru "parks" būtu optimālā ietilpībā, un norādīja uz reālu mēģinājumu ieviest DRS Skotijā. Tā kā valdība to atsauc, vadošie zīmolu īpašnieki ir izvirzījuši finansiālas pretenzijas par miljoniem mārciņu, ko viņi ieguldīja atkārtotas izmantošanas

iepildīšanas līnijās. Osments secināja, ka izmaksas veicināja zīmolu īpašnieku nevēlēšanos atbalstīt PPWR. Pēc viņa domām, jauno tiesību aktu ieviešanā nebūs jūtama līdz 2026.–2027. g., tomēr, iespējams, uzņēmumi jau iepriekš veiks lielas investīcijas.

**SEPTEMBRĪ** *Smithers* aplūkoja gaidāmās izmaiņas PPWR ietekmē uz iepakojuma vērtību ķēdi, un atzīmētas atšķirības starp reģenerētā iepakojuma atkritumu pieaugumu projektā – 50 % gan plastmasai, gan alumīnijam, 70 % gan melnajiem materiāliem, gan stiklam, 75 % papīram un kartonam līdz 2025. g. Atšķirības bija saistītas ar ekonomiskajiem faktoriem, kas padara metāla, papīra šķiedru un stikla atgūšanu par pievilcīgu lēmumu, bet polimēru savākšana vēsturiski ir dārgāka. Turklāt pēcpatērēšanas materiālu pārveidošana jaunā iepakojumā saistīta ar daudziem tehniskiem šķēršļiem, tostarp savāktā materiāla tīrību, krāsu un apstrādes veiktspēju; lai gan Eiropā pašlaik ir augošs rPET tirgus, citus poliolefīna materiālus ir grūtāk dekontaminēt.

Atbilstoši Osmenta domām *Smithers* atzīmēja, ka zīmolu īpašnieki cenšas pāriet uz papīru, kas paredzēts PPWR mērķos. Tomēr jāpievērš uzmanība uz 2 sākotnējo ieteikumu svītrosānai no 2023. g. IV grozītā teksta, t.i. 10 % atkārtotas izmantošanas un uzpildīšanas līdzņemamā pārtikas iepakojuma HORECA sektorā un 20 % ekvivalenta HORECA dzērienu iepakojumam, demonstrējot vides ieguvumus, ko sniedz atkārtota izmantošana.

Pēc tam Arhana Džagannatana no *PepsiCo Europa* apgalvoja, ka nav ņemti vērā mājās uzpildāmi pudeļu pildīšanas risinājumi. Viņa atzina, ka visi otrreizējās izmantošanas modeļi palīdzēja samazināt emisijas un iepakojuma atkritumus, taču modeļi, ko uzpilda mājās, samazina nepieciešamo enerģiju un resursus, kā arī uzpildes cilpas ilgumu, ļaujot patērētājiem darīt lielāko daļu no savām mājām.

Alena Marana, *Avery Dennison* stratēģijas un ilgtspējības direktore, mudināja EK stimulēt šķirošanas un pārstrādes rūpnīcas investēt jaunākajās tehnoloģijās, palielinot cenu konkurētspēju salīdzinājumā ar neapstrādātiem vai importētiem otrreizējās pārstrādes materiāliem. Tādejādi pārstrādes kvalitāte Eiropas robežās uzlabosies. Viņa uzsvēra, ka *Design for Recycling* vadlīnijās mazāk jākoncentrējas uz iepakojuma īpašību aizliegšanu, bet vairāk uz produkta gala veiktspēju. Visām *EcoDesign* vadlīnijām jākoncentrējas uz zinātniski pamatotiem testēšanas protokoliem, kas jāizstrādā kopīgi, nodrošinot vēlamo vides rezultātu sasniegšanu.

**OKTOBRĪ** *Reloop, Ellen MacArthur Foundation, Zero Waste Europe, TOMRA* u.c. kopīgā dokumenta parakstītāji norādīja, ka, lai gan PPWR nostāja attiecībā uz atkārtoti lietojamu iepakojumu un tā ieviešanas loģistika uztverta kā neskaidra, atkārtotas izmantošanas mērķu iekļaušana varētu būt izdevīga. Saskaņā ar parakstītāju teikto, pārstrādes attīstība cenšas panākt pieaugošo iepakojuma izmantošanu, bet neveicina tā samazināšanos; un otrreizēja pārstrāde nav nozīmīgs līdzeklis, lai samazinātu Eiropas materiālu un oglekļa pēdas nospiedumus atbilstoši vides un klimata mērķiem. Turklāt viena vienreiz lietojamā materiāla nomaina pret citu pēc būtības neizraisa cirkularitāti, kā potenciālu risinājumu piedāvājot atkārtotu izmantošanu, jo tā teorētiski varētu saglabāt iepakojumu ilgāku laiku un novērstu tiešu korelāciju starp materiāla ieguvu un ilgtermiņa oglekļa emisijām. Kā būtisks pārejas aspekts uzsvēra skaidra atkārtoti lietojama iepakojuma dizaina definīcija, piemēram, minimālais atkārtotas izmantošanas ciklu skaits. Parakstītāji arī ierosināja, ka ražotājiem un gala izplatītājiem būtu jāuzliek saistības piedāvāt un pieņemt atpakaļ atkārtoti lietojamu iepakojumu visā vērtību ķēdē, kā arī izvairīties no augstus, ilgtermiņa mērķus, lai veicinātu ieguldījumus un attīstību.

Rekomendēts atkārtotas izmantošanas sistēmas papildināt ar pārskatāmiem ziņojumiem, lai nodrošinātu pārtrauktus uzlabojumus. Tie būtu arī jāpapildina ar atkārtoti uzpildāmu iepakojumu, teikts dokumentā, lai gan skaidri jānošķir modeļi, kas iekļauti mērķa un minimālā kritērija metrikā. Paredzēts, ka pāreja uz atkārtotu izmantošanu varētu radīt 600 000 darbavietu, samazinātu atkarību no importētiem dabas resursiem un samazinātu patēriņa preču izmaksas.

Prof. Fabio Likjardello no Modenas universitātes, arī *Itālijas Pārtikas iepakojšanas zinātniskās grupas (GSICA)* loceklis, brīdināja, ka PPWR atkārtotas izmantošanas mērķi var apdraudēt pārtikas nekaitīgumu un izraisīt strauju pārtikas atkritumu pieaugumu. Atkārtoti lietojams dzērienu aseptiskais iepakojums palīdzētu pārvarēt šķēršļus. Bez atbilstošiem drošības pasākumiem atkārtoti lietojamais iepakojums var nelabvēlīgi ietekmēt glabāšanas laiku, cilvēku veselību un vidi. Pētījumi liecina, ka plastmasas pudeļu atkārtota izmantošana rada ķīmikāliju, pārtikas un mikrobu piesārņojuma risku, kā arī garšas un kvalitātes izmaiņas. Lai pārvarētu veselības apdraudējumu, ir nepieciešamas dārgas un abrazīvas dezinfekcijas procedūras un uzglabāšana ledusskapī, savukārt 1 stikla pudeles atkārtotas izmantošanas cikla radītie ieguvumi videi atceļas, ņemot vērā

nepieciešamo transportēšanu un mazgāšanu. Likjardello secināja, ka vienreizējās lietošanas aseptiskie iepakojumi nodrošina vēlamo pārtikas nekaitīguma līmeni, vienlaikus samazinot pārtikas izšķērdēšanu, novēršot nepieciešamību pēc atdzēsēšanas un nodrošinot otrreizēju pārstrādi, ja pastāv nepieciešamā infrastruktūra.

Pēc tam sekoja nozīmīgs pagrieziens PPWR "sāgā" — EP Vides komiteja (ENVI) grozīja projekta tekstu. Viens no jaunajiem priekšlikumiem: atkritumu samazināšanas mērķis attiecināms uz plastmasas iepakojumu: 10 % līdz 2030. g., 15 % līdz 2035. g., 20 % līdz 2030. g. Paredzams, ka minimālie otrreizējās pārstrādes satura % tiks noteikti atkarībā no iepakojuma veida ar mērķi uz 2030.g. un 2040. g.

Ja nav nepieciešams, ka primārais iepakojums atkritumu rašanās novēršanas vai higiēnas apsvērumu dēļ, plastmasas iepakojumu maisiņi, kas vieglāki par 15 mikroniem, būs aizliegti nefasētās pārtikas produktiem. Paredzams, ka t.s. "mūžīgās ķīmiskās vielas", piemēram, bisfenols A un PFAS vielas, ko bieži izmanto uguns vai ūdens izturībai papīra iepakojumos, arī tiks aizliegti, un tiks noteikti kritēriji ieviešajam termiņiem "paredzēts pārstrādei" un "pārstrādājams lielā apjomā". Līdz 2029.g. atsevišķi jāsavāc 90 % iepakojumā izmantoto materiālu: plastmasa, koks, melnie metāli, alumīnijs, stikls, papīrs un kartons, norādīts grozījumos.

Nozares institūcijas reaģēja dažādi. *Permanent Materials Alliance* uzskatīja, ka noteikumi pieļauj slēgt materiālu cilpas "bezgalīgi pārstrādājamiem" alumīnija, stikla un tērauda materiāliem. *CEPI* atbalstīja augstu savākšanas mērķus, bet abi uzskatīja, ka grozījumu definīcija par "augstas kvalitātes pārstrādi" kavēs atbilstošo materiālu potenciālu. Daudzi aizliegumi un samazināšanas mērķi tika raksturoti kā "patvaļīgi" un apsūdzēti kā negodīgi attiecībā uz plastmasas iepakojumu. *Plastics Europe* norādīja, ka jaunie tiesību akti ietekmēs jau esošos fleksiblās plastmasas pārstrādi, kam ir svarīga nozīme produktu aizsardzībā un transportēšanā.

Arī UNESDA, *Soft Drinks Europe* pauda sarūgtinājumu, ka joprojām nav ieviests atbrīvojuma mehānisms atkārtotas izmantošanas un uzpildīšanas mērķiem. Tā uzskatīja, ka esošie soļi virzībā uz aplūgto sistēmām, ieguldījumi to ieviešanai un atkārtotas izmantošanas, uzpildīšanas un pārstrādes papildināmība kļūtu bezjēdzīgi, ja tiks pieņemti jaunie noteikumi.

*FoodDrinkEurope* ieņēma līdzīgu nostāju, piebilstot, ka ierosinātajos noteikumos joprojām trūkst pārtikas nekaitīguma atzīšanas atkārtotas izmantošanas shēmās. Diskusijas notika arī par pārstrādāto materiālu fizisko un finansiālo pieejamību, lai veiksmīgi sasniegtu 2030. g. mērķus; kā arī jauno tiesību aktu ietekmi uz intelektuālā īpašuma tiesībām un zīmola identitāti iepakojumā.

**NOVEMBRI** pirms plenārsēdes balsojuma par PPWR, UNESDA bija viena no daudzajām Eiropas organizācijām, kas parakstīja kopīgu vēstuli, lai veicinātu atkārtoti lietojamā un vienreiz lietojamā iepakojuma papildināmību. Viņi pievērsa uzmanību 26. pantam: dalībvalstis bez jebkāda pamatojuma varētu sasniegt ierosinātos atkārtotas izmantošanas mērķus. Uzskatot, ka šis atzinums ir pretrunā ar vispārējo saskaņošanas mērķi un pieļauti fragmentāri valsts mērķi, kas apdraudētu ES vienoto tirgu un regulas ieviešanu kopumā. Neveicot ietekmes novērtējumu, lai attaisnotu ES mērķu pārsniegšanu, un dalībvalstīm nav atļauts izvēlēties vienreiz lietojamo iepakojumu pat tādos apstākļos, kad otrreizēja pārstrāde dotu labumu videi vai atkritumu apsaimniekošanai.

Tomēr vēstulē kompromisa grozījumi novērtēti atzinīgi, jo ir nošķirti apstākļi, kuros atkārtoti lietojamā un atkārtoti uzpildāmā iepakojuma risinājumi būtu un nebūtu videi labvēlīgi, un atzīts, ka ekonomikas dalībniekiem vajadzētu būt alternatīvām iespējām, ja viņi var pierādīt, ka vienreiz lietojamais iepakojums uzlabos ilgtspējību. Ierosināts izmantot dzīves cikla novērtējumu, pārstrādes līmeni vai savākšanas līmeni kā dzīvotspējas pierādījumu, lai attaisnotu atbrīvojumu no atkārtotas izmantošanas mērķiem, un aicināts Vides komiteju noraidīt priekšlikumus, kas palielinātu atkārtotas izmantošanas mērķus virs EK ierosinātā līmeņa. Plenārsēdes grozījumi ierosināti arī kā līdzeklis, lai veicinātu mehānismus, kas nodrošinātu komplementaritāti starp atkārtoti lietojamu un vienreiz lietojamu pārstrādājamo iepakojumu.

Nedēļu pirms plenārsēdes balsojuma dabiskā minerālūdens un bezalkoholisko dzērienu nozares pārstāvji mudināja politikus ieviest prioritārās tiesības piekļūt otrreizējai pārstrādei. Tas novērstu, viņuprāt, negodīgu konkurenci starp nozares dalībniekiem un nodrošinātu, ka atbilstošs daudzums pārstrādāto materiālu saņem nozares, kam visvairāk nepieciešams.

Pašlaik ES atļauts izmantot tikai pārstrādātu PET kā materiālu, kas nonāk saskarē ar pārtiku. Dzērienu nozare apgalvoja, ka tā nevarēs sasniegt obligātos otrreizējās pārstrādes mērķus, ja ir ierobežota un nestabila piekļuve pārtikai nekaitīgiem materiāliem, jo īpaši saistībā ar pārstrādātas plastmasas pieejamību.

Nils Osments vēlreiz komentēja, ka PPWR atjauninājumi sāk dot priekšroku papīra iepakojumam. Viņš skaidroja izmaiņas ar "zīmolu īpašnieku un mazumtirgotāju plašo lobēšanu", tomēr bija pesimistisks par tiesību aktu stāšanās spēkā termiņiem. "Lai PPWR funkcionētu, tas ir jāsada apakšprojekts," viņš brīdināja: "Īstenībā varētu paiet 3-10 gadi, līdz PPWR parādīs sevi visā Eiropā."

Ivana Sobolíková no MIWA *Technologies* akcentēja pastāvīgās domstarpības starp atkārtotu izmantošanu un pārstrādi, bet *Natural Mineral Waters Europe / NMWE, Minderoo Foundation, Reloop, UNESDA, Zero Waste Europe* brīdināja neatcelt obligāto DRS. Kopīgā vēstulē viņi norādīja, ka nesen depozīta shēmas izveidojušās valstis – Latvija, Slovākija Malta, ir ziņojušas par 90 % rādītājiem, un iespējams, ka rādītājs pieaugs līdz 95 % valstīs ar labi izveidotām sistēmām.

Iepriekš minētie arī brīdināja, ka, piemēram, Francija ar 60 % PET pudeļu savākšanas rādītāju neatbilst ES Vienreizējās lietošanas plastmasas direktīvas 77 % mērķim 2025. g., un var nerasniegt PPWR mērķus, ja DRS nekļūs par obligātu. No nodokļa būtu jāatbrīvo tikai valstis, kas var pierādīt līdzīgus savākšanas rādītājus paplašinātās ražotāja atbildības shēmām.

Kad EP plenārsēdes balsojumā tika pieņemta nostāja attiecībā PPWR, tad NMWE norādīja, ka cerības uz obligātu DRS ir sagrautas.

*Metal Packaging Europe* izpilddirektore Krazimira Kazaška: "EP palaida garām iespēju izstrādāt stingrāku definīciju materiāliem, kas var izturēt vairākas pārstrādes cilpas, nemainoties galvenajam materiāla īpašībām, veicinot otrreizējai pārstrādei projektēto dizainu un vēl vairāk uzlabojot efektivitāti un efektīvu pārstrādi."

Raphaëlle Catté no *Zero Waste Europe* komentēja: "Dodot priekšroku otrreizējai pārstrādei, nevis atkārtotai izmantošanai, 22. un 26. pantā paredzētie jaunie izņēmumi apšaubu visu ES tiesību aktu par atkritumiem pamatu, proti, atkritumu hierarhiju. "Pārstrādāšana neapturēs atkritumu problēmu pat ar izturīgām sistēmām. Satraucoši, ka ne tikai labējās un galēji labējās partijas, bet arī EP deputāti no dažādām vidēm pakļāvās lobistu argumentiem.

Tomēr ne visi bija kritiska nostāja. UNESDA ģenerāldirektors Nikolass Hodaks: "Lai gan mums joprojām ir bažas par palielinātajiem mērķiem bez turpmāka ietekmes novērtējuma, mēs esam gandarīti par EP deputātu atbalstu – arī tādu mehānismu radīšanu, kas nodrošinās atkārtotas izmantošanas un pārstrādes papildināšanu. Tas nodrošinās, ka atkārtoti lietojamais iepakojums tiek ieviests tad, kad tas ir vissaprātīgāk no vides viedokļa."

*Flexible Packaging Europe* atzinīgi novērtēja regulu – ir precizēti pārstrādes prasību termiņi un deklarēts, ka fleksiblais transportēšanas iepakojums, kas saskaras ar pārtiku, ir atbrīvots no atkārtotas izmantošanas mērķiem. Paredzams, ka tas samazinās pārtikas atkritumus, emisijas un piesārņojumu. Tomēr organizācija norādīja, ka atkritumu neatšķirošana atsevišķās plūsmās, joprojām ir brīvprātīga, un tas rada risku, ka dažāda veida iepakojums var nonākt poligonā, dedzinātavās vai dabiskajā vidē. Tam pievienojās arī EUROOPEN, aizstāvot ES vienoto tirgu un vēlreiz brīdinot, ka harmonizācija Eiropā vājināsies, ja dalībvalstīm ļaus noteikt savus valsts pasākumus.

Eiropas Parlamentam plenārsēdes balsojumā pieņemot savu nostāju par PPWR, NMWE atzina, ka cerības uz obligāto DRS ir sagrautas.

Roberto Ferrigno, *Eiropas Bioplastmasas (EUBP)* ES lietu vadītājs, atzina, ka jaunie priekšlikumi varētu ietekmēt viņa nozari: "Mēs nožēlojam, ka bioloģiskās plastmasas loma otrreizējās pārstrādes satura mērķu sasniegšanā netika atbalstīta. EUBP uzskata, ka bioplastmasas attīstība var veicināt pāreju uz aprites ekonomiku, uzglabājot un pārveidojot oglekļa dioksīdu."

Arī *Packaging Europe* uzsāka diskusijas: Tims Saikss kopā ar *Avery Dennison* speciālistiem Emīliju Bartolini un Alenu Maranu apsprieda PPWR potenciālos izaicinājumus un iespējas, kā uzņēmumi var nodrošināties pret PPWR pirms tiesību aktu ieviešanas.

*Sustainable Packaging Summit 2023* pulcēja kopā Maranu un Frančesku Sicilliano Stīvensu; Feliks Bezati, *Mars* globālās aprites iepakojuma direktors; *Packaging Europe* vēstnieks un *VGV Corporate* izpilddirektors Bruno van Gompels; Sophia Chrysopoulou, ES sabiedrisko lietu un valdības attiecību direktore uzņēmumā *The Coca-Cola Com.*; Tahmids Chowdhury no Kembridžas Ilgtspējas vadības institūta; un Volfgangs Trunks, EK Vides ģenerāldirektorāts — visi satikās uz vienas skatuves, lai apspriestu Eiropas tiesību aktus. Panākot vispārēju vienošanos par saskaņotu noteikumu nozīmi, samītā notikušajās diskusijās atkārtoti skanēja bažas par draudiem vienotajam tirgum, augstām otrreizējās pārstrādes cenām, kas kavēs investīcijas un inovācijas, un ierobežojumiem, ko rada stingrie noteikumi attiecībā uz pārstrādi.

Decembrī Returnity Innovations izpilddirektors Maiks Nūmens komentēja *Packaging Europe* iespējamo alternatīvu izplatītajām debatēm par pārstrādi pret atkārtotu izmantošanu — kā PPWR ietekmētu patērētājus. Viņš apgalvoja, ka vidusmēra Džo būs jāveic būtiskas izmaiņas uzvedībā, lai jaunie tiesību akti būtu efektīvi: “Es būtu daudz optimistiskāks, ja mēs sāktu ar grūtākajiem jautājumiem, piemēram, vai patērētāji mainīs savu uzvedību, un ja jā, tad kāpēc? Kāpēc viņi sāks pienācīgu pārstrādi vai turpinās izmantot atkārtotu izmantošanu, ja iepriekš tas netika darīts? Cik mazumtirgotājiem un patērētājiem izmaksās šīs uzvedības maiņas veicināšana? Cik ātri mēs redzēsim, ka patērētāji ievēros šīs uzvedības izmaiņas, lai mēs faktiski samazinātu iepakojuma ietekmi?”

Eiropas atkārtoti lietojamā un atkārtoti uzpildāmā iepakojuma nozares pārstāvji atbalstīja vispārējo pieeju, aprakstot pašreizējo PPWR projektu kā “nepietiekamu reakciju” uz atkritumu krīzi, kas “pilna ar atkāpēm un samazinātām vēlmēm”. Kopīgajā vēstulē norādīts, ka ambiciozi atkārtotas izmantošanas mērķi tuvinās Eiropu vides un ekonomikas progresam, un kontinents cer dalīties savos atkritumu apsaimniekošanas risinājumos ar pārējo pasauli. Paredzams, ka, paļaujoties uz globālo piegādes ķēžu samazināšanos un vietējās ekonomikas atbalstu, šī pieeja palīdzēs Eiropai samazināt krājumu un atkritumu apsaimniekošanas izmaksas, palielināt enerģijas ietaupījumu un samazināt cenu jutīgumu, pieaugot resursu izmaksām.

Vairāk kā Eiropas iepakojuma nozares 100 asociāciju arī aicināja ES dalībvalstis saglabāt vienoto tirgu un novērst piegādes ķēdes traucējumus. EUROOPEN atkārtoti uzsvēra, ka valstu likumi varētu novērst iepakojuma materiālu brīvu pārvietošanu pāri robežām un negatīvi ietekmēt ekonomiku.

**DECEMBRĪ** Eiropadome ieviesa “vispārēju pieeju” PPWR priekšlikumam, kas 2024.g. kalpos kā mandāts sarunām ar Parlamentu. Tas nepieciešams, lai atbilstu sākotnējā projekta tvērumam, aptverot visus iepakojuma materiālus un atkritumus – pēdējā gadījumā mērķis ir nešķirošana, sākot no rūpnieciskiem līdz sadzīves atkritumiem.

#### KOPSAVILKUMS:

1/ precizēts, ka iepakojums uzskatāms par pārstrādājamu, ja tas ir paredzēts materiālu pārstrādei un tā sastāvdaļas var atsevišķi savākt, šķirot un pārstrādāt lielā apjomā; ieviesti definējoši kritēriji arī atkārtoti lietojamam iepakojumam, tostarp minimālais skaits, braucienu vai apgriezīgu skaits, kas nepieciešams, lai iepakojumu uzskatītu par atkārtoti lietojamu; kartonam materiāla īpašību dēļ ir samazināta aprīte, un tādēļ atbrīvots no jaunām prasībām; izņemot aizsargātā iepakojuma dizainu, ražotājiem un importētājiem jāsamazina sava iepakojuma svars un tilpums.

2/ pamatojoties uz 2018. g. mērķiem, ieviesti jauni mērķi attiecībā uz minimālo otrreizējās pārstrādes saturu plastmasas iepakojumā; atkritumu apjoms jāsamazina par 5 % līdz 2030. g., 10 % līdz 2035. g. un 15 % līdz 2040. g., un šos mērķus paredzēts pārskatīt 8 gadus pēc regulas stāšanās spēkā.

3/ ieviesti arī jauni otrreizējās izmantošanas un uzpildīšanas mērķi 2030.g. un 2040. g., kas atšķiras lielas sadzīves tehnikas iepakojumam, līdzīgi nemamiem pārtikas un dzērienu iepakojumam, alkoholiskajiem un bezalkoholiskajiem dzērieniem (izņemot vīnu), transporta iepakojumam (izņemot lielām iekārtām vai iepakojums bīstamām kravām) un fleksiblām iepakojumam, kas tiešā saskarē ar pārtiku, un grupētām iepakojumam.

4/ lai līdz 2029. g. sasniegtu 90 % dalītas vākšanas mērķi attiecībā uz metāla dzērienu taru un vienreiz lietojamām plastmasas pudelēm, dalībvalstis tiek mudinātas izveidot depoizta atgriešanas sistēmas; tomēr, ja DRS sistēma pastāvēja pirms regulas stāšanās spēkā un sasniedz 90 % mērķi pirms termiņa vai, ja dalībvalsts 2026. g. sasniegs dalītās savākšanas līmeni, kas pārsniedz 78 %, uz tām nav attiecināms šis noteikums.



5/ dalībvalstis varēs noteikt savus profilakses pasākumus attiecībā uz iepakojuma atkritumiem, kas pārsniedz minimālos mērķus, un noteikt savus izņēmumus vienreizējās lietošanas plastmasas ierobežojumiem noteiktos apstākļos, tostarp attiecībā uz bioloģiskajiem augļiem un dārzeņiem.

6/ uz etiķetēm un informācijai uz iepakojuma tagad attiecināmi stingrāki noteikumi, informējot patērētājus par iepakojuma materiāla sastāvu un pareizu iznīcināšanu pēc kalpošanas laika beigām, lai gan šī pieeja ir elastīga attiecībā pret atzītām esošajām marķēšanas sistēmas dažās dalībvalstīs.

7/ Regulas piemērošanas datums pagarināts līdz 18 mēnešiem pēc tās stāšanās spēkā.

Pēc jaunā paziņojuma iepakojuma nozare pārstāvji pauda, ka EP izņēmumi no 90 % dalītās savākšanas mērķiem skar vairākus nozares dalībniekus, un daudzi cerēja, ka uzlaboti savākšanas procesi uzlabos piekļuvi augstas kvalitātes otrreizējai pārstrādei.

Saskaņā ar UNESDA informāciju, valda vispārējs uzskats, ka atkārtota izmantošana un pārstrāde ir atsevišķi, nekomplekta procesi. Atbalstot atkārtoti lietojamo iepakojumu kā vienu no vairākiem veidiem, kā sasniegt ES mērķus un samazināt iepakojuma atkritumu daudzumu, jāturpina ieviest atbrīvojuma mehānismus atkārtotas izmantošanas un uzpildīšanas mērķiem.

"Ne visai otrreizējai pārstrādei ir vienāda vides vērtība," norāda Adeline Farrelly no FEVE: "Otrreizējās pārstrādes veikspējas pakāpes ieviešana iepakojumam, ko var pārstrādāt vairākas reizes un ko var ievadīt slēgtā materiālu cilpā, būtu bijis nozīmīgs pavērsiens." FEVE arī kritizē pasākumus par nevienlīdzīgo sadalījumu starp iepakojuma materiāliem, lai samazinātu iepakojuma atkritumus, kā arī nav ievērots "aprites iepakojuma nozīme konkurētspējā un ilgtspējīgā izaugsmē" un pienācīgi nerisina iepakojuma dizainu vai intelektuālā īpašuma tiesības.

Roberts Ferrigno no EUBP komentējis jaunus pasākumus kā "vāju vispārējo pieeju, kas tik tikko atzīst ļoti maza kompostējamo lietojumu skaita vērtību un kavē bioloģiski novatoriskus risinājumus." Pēc viņa domām, dalībvalstu viedokļu šķelšanās un vērienīguma samazināšanās izraisītu iekšējā tirgus sadrumstalotību un apšaubītu PPWR īstenošanu.

Saskaņā ar *Permanent Materials Alliance* teikto, otrreizējās pārstrādes noteikumi "palaida garām iespēja parādīt augstus mērķus aprites ekonomikas attīstībā un pozicionēt ES kā globālu līderi ilgtspējīgas prakses jomā". Organizācija uzskata, ka pašreizējā formā esošie vispārējie iepakojuma atkritumu samazināšanas mērķi virza nozari uz grūti pārstrādājamiem iepakojuma materiāliem, nevis tā sauktajiem "pastāvīgajiem materiāliem", piemēram, alumīniju vai stiklu.

*Zero Waste Europe* optimistiski norāda, ka Padomes pieeja ir "stingrs pamats" sarunām gaidāmajos dialogos, salīdzinot ar Parlamenta nostāju. Neskatoties uz to, tā joprojām raksturo pieeju kā "novājinātu" un apsūdz Somijas un Itālijas politikas ietekmi uz vīna iepakojuma atkārtotas izmantošanas mērķu atcelšanu un atbrīvojumu ieviešanu kartonam.

"Secināms, ka Padome atzīst atšķirības starp otrreizējās pārstrādes tehnoloģijām, jo īpaši attiecībā uz enerģijas prasībām un siltumnīcefekta gāzu emisijām," saka Lauriane Veillard, ķīmisko vielu pārstrādes un plastmasas pārveidošanas politikas amatpersona. "Tomēr tajā nav ņemts vērā, ka pārstrādes kopējā ietekme uz vidi pārsniedz SEG [siltumnīcefekta gāzu] emisijas, ko Parlaments atzina savā nostājā."

Savukārt Eiropas alus ražotāji meklēja vienlīdzīgus konkurences apstākļus alkoholisko dzērienu iepakojumam. Tiek norādīts, ka tā ir "diskriminējoša" un nespēj veicināt godīgu attieksmi pret konkurējošiem produktiem, apgalvojot, ka "nav iemesla" alus iepakojumu atkārtoti izmantot un cerēt uz DRS, jo vīniem un stipriem alkoholiskiem dzērieniem nav. Tā vietā ir aicinājums izveidot taisnīgu tiesisko regulējumu, kas vienlīdzīgi gūtu labumu visiem alkoholisko dzērienu ražotājiem, liekot domāt, ka, lai gan Eiropadome ir piekritusi sarunu mandātam ar vairākumu, tiesību aktus joprojām var un vajadzētu mainīt. 2024. g. janvārī plānotas sarunas starp Eiropas Parlamentu, Padomi un Komisiju.

Sagatavots pēc *Packaging Europe 2023* informācijas.